

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 9 grudnia 2009 r.

**Pani
Zofia Kita
Dyrektor
Szkoły Podstawowej
z Oddziałami Integracyjnymi Nr 17
im. Gustawa Morcinka
w Świętochłowicach**

LKA-410-33-02/2009
P/09/069

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. *o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi Nr 17 im. Gustawa Morcinka w Świętochłowicach, zwanej dalej „Szkołą”, w zakresie realizacji zadań wychowania fizycznego i sportu w latach szkolnych 2007/2008 – 2008/2009.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 13 listopada 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Szkoły w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia i oceny cząstkowe:

1. W okresie objętym kontrolą szkolne plany nauczania, co do ilości godzin zajęć z wychowania fizycznego i kształcenia zintegrowanego w klasach I – III, realizowano

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w *sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych*².

Informacje dotyczące wychowania fizycznego znajdowały się w programie wychowawczym i programie profilaktyki Szkoły.

Statut Szkoły nie zawierał informacji w zakresie organizacji oddziałów sportowych oraz zasad rekrutacji uczniów do klasy sportowej, czym naruszono § 2 ust. 1 pkt 5 oraz § 16 a załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w *sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół*³. W trakcie czynności kontrolnych, w dniu 16 października 2009 r., Rada Pedagogiczna uchwaliła zmianę do Statutu Szkoły, polegającą na wprowadzeniu postanowień odnośnie naboru uczniów do klasy sportowej oraz organizacji klas sportowych.

2. Infrastruktura szkolna oraz wyposażenie sportowe służyło realizacji programów nauczania z wychowania fizycznego i zajęć ruchowych w ramach kształcenia zintegrowanego, a także pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych. Bazę w pełni wykorzystywano, a zakupiony od 2003 r. sprzęt sportowy posiadał stosowne atesty i certyfikaty. NIK zwraca jednak uwagę, że w toku oględzin obiektów sportowych, dokonanych wspólnie ze specjalistą w zakresie wychowania fizycznego, stwierdzono nierówną nawierzchnię boiska szkolnego, a w sali gimnastycznej, z uwagi na bliską odległość tablic do kosza od ściany, przy ścianach nie było materacy chroniących uczniów przed ewentualnym powstaniem kontuzji podczas zajęć⁴.

Okresowe kontrole, pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków obiektów Szkoły, w przypadku trwania przerwy w działalności Szkoły powyżej 2 tygodni, przeprowadzano każdorazowo. Wyjątkiem była przerwa wakacyjna w 2007 r., kiedy nie przeprowadzono takiej kontroli, co było niezgodne z wymogami § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w *sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach*⁵.

Nauczyciele wychowania fizycznego posiadali aktualne zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy medycznej. W roku szkolnym 2009/2010 dyżury pielęgniarki szkolnej zapewniono od poniedziałku do piątku

² Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.,

³ Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.,

⁴ Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że materace zostaną zakupione w 2010 r. i zamontowane przy ścianach, natomiast w odniesieniu do stanu nawierzchni boiska szkolnego podała, że remont boiska, z uwagi na aktualne prace termomodernizacyjne przy Szkole, jest bezcelowy do momentu zakończenia tych prac.

⁵ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm., w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 września 2009r.

w wybranych godzinach⁶. W trakcie kontroli Dyrektor Szkoły wystąpiła do Organu prowadzącego z prośbą o przyznanie środków finansowych na pokrycie kosztów, związanych z zapewnieniem uczniom całodzienniej opieki pielęgniarki szkolnej.

3. Realizowane w Szkole programy nauczania miały stosowne dopuszczenia do użytku szkolnego i były trafnie dobrane, pod względem posiadanych przez Szkołę obiektów, urządzeń i sprzętu sportowego.

Programy nauczania w klasach I – III oraz plany dydaktyczne nauczycieli klas I – III były spójne. NIK zwraca jednak uwagę, że programy te nie uwzględniały indywidualizacji pracy z uczniami z dysfunkcjami, a autorzy programów zwracali jedynie uwagę na potrzebę stosowania takiej indywidualizacji. Plany dydaktyczne nauczycieli uczących w klasach I – III nie określały szczegółowego opisu metod i form, jakie powinny być zastosowane przy pracy z uczniami z dysfunkcjami. Ponadto, w okresie objętym kontrolą w klasach II – III nie prowadzono ewaluacji programów nauczania i planów dydaktycznych.

W trakcie pięciu przeprowadzonych obserwacji zajęć ruchowych w oddziałach klas I – III stwierdzono, że stosowane metody i techniki pracy z uczniami były odpowiednie do przyjętych celów lekcji i aktywizowały uczniów. W stosunku do uczniów z dysfunkcjami stosowano odrębne metody i techniki. W dwóch przypadkach nie osiągnięto jednak założonych celów lekcji, ponieważ nauczyciele prowadzący wykorzystali zbyt małą ilość sprzętu sportowego. Ponadto na jednej z tych lekcji nie przeprowadzono części końcowej zajęć.

W odniesieniu do programu nauczania dla klas IV-VI stwierdzono, że program również nie uwzględniał indywidualizacji pracy z uczniami z dysfunkcjami. Opracowany przez nauczycieli wychowania fizycznego jeden wspólny plan dydaktyczny na rok szkolny 2009/2010 był spójny z realizowanym programem nauczania, pod względem właściwego dysponowania czasem na określone rodzaje aktywności, lecz częściowo niezgodny z przyjętym programem, pod względem doboru materiału, przyjętych form organizacyjnych i metod realizacji zajęć (plan dydaktyczny zawierał formy aktywności nie ujęte w programie, jak: unihokey, tenis stołowy) oraz opisu osiągnięć uczniów i sposobu ich pomiaru. Ponadto, plan dydaktyczny nauczycieli nie określał szczegółowego opisu metod i form, jakie powinny być zastosowane przy pracy z uczniami z dysfunkcjami.

⁶ odbywały się w poniedziałek od 10³⁰ do 15⁰⁰, we wtorek od 8⁰⁰ do 11⁴⁵, w środę od 11³⁰ do 15⁰⁰, w czwartek od 8⁰⁰ do 11⁴⁵ i w piątek od 11³⁰ do 15⁰⁰, a zajęcia wf realizowano w godzinach 8⁰⁰ – 15¹⁵ od poniedziałku do piątku, a we wtorek do godz. 14²⁵

W wyniku obserwacji zajęć z wychowania fizycznego w czterech oddziałach klas IV – VI stwierdzono, że nauczyciele prowadzący te zajęcia osiągnęli założone cele lekcji, z wyjątkiem jednej lekcji, na której nie przeprowadzono części końcowej zajęć z powodu niewłaściwego dysponowania przez nauczyciela posiadanym czasem. W czasie tych zajęć stwierdzono ponadto, że zabawy, przeprowadzonej w klasie IV, nie dostosowano do wieku uczniów, a na zajęciach w klasie V, przy ćwiczeniu na skrzyni (skok kuczny przez skrzynię), brakowało asekuracji.

4. Opracowany przez nauczycieli wychowania fizycznego PSO⁷ był zgodny z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w *sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych*⁸, zasadami wewnątrzszkolnego systemu oceniania⁹ oraz z wymogami określonymi w realizowanym programie nauczania. Nauczyciele wychowania fizycznego stosowali przyjęte wymagania i kryteria oceniania, określone w PSO, podczas lekcji wychowania fizycznego, jednak tylko częściowo stosowali zasady określone w PSO (pod względem zgodności wystawiania uczniom ocen cząstkowych oraz nastawienia systemu oceniania na ocenianie postępów uczniów).
5. NIK ocenia pozytywnie prowadzenie przez Szkołę pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów klas IV–VI. Zajęcia te, w wymiarze 8 godzin dydaktycznych w tygodniu, w części sfinansowano ze środków budżetowych, a w okresie: od września 2007 r. do stycznia 2008 r. oraz od stycznia do czerwca 2009 r. nauczyciele prowadzili nieodpłatnie. W roku szkolnym 2007/2008 na zajęciach zapisanych było 90 uczniów, co stanowiło 30 % uczniów klas IV – VI; natomiast w roku szkolnym 2008/2009 – 48 uczniów, co stanowiło 18 % uczniów klas IV – VI, przy czym jeden nauczyciel prowadził zajęcia otwarte (brak stałej listy zapisanych na zajęcia uczniów).

NIK zwraca uwagę, że prowadzonych nieodpłatnie pozalekcyjnych zajęć sportowo – rekreacyjnych nie odnotowywano w dzienniku zajęć (treści realizacji zajęć, obecność uczniów), co było niezgodne z § 10 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w *sprawie sposobu prowadzenia przez*

⁷ Przedmiotowy system oceniania osiągnięć uczniów na zajęciach z wychowania fizycznego,

⁸ Dz. U. Nr 83, poz. 562 ze zm.,

⁹ będącego załącznikiem do Statutu Szkoły,

*publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji*¹⁰.

W okresie objętym kontrolą w Szkole zorganizowano zajęcia z gimnastyki korekcyjnej dla uczniów klas I – III. Zajęcia te prowadził, w sali gimnastyki korekcyjnej, nauczyciel posiadający odpowiednie kwalifikacje, a finansowano je w całości ze środków budżetowych Szkoły.

6. Szkoła organizowała liczne imprezy i zawody sportowe. Uczniowie Szkoły uczestniczyli również w pozaszkolnych zawodach sportowych. W 2007 r. Szkoła otrzymała certyfikat Szkolnego Związku Sportowego w Warszawie „*Szkoła przyjazna dla sportu*”. W roku szkolnym 2007/2008 dziewięciu uczniów, za osiągnięte wyniki sportowe, otrzymało nagrody Prezydenta Miasta Świętochłowice. Ponadto, uczniowie, którzy osiągnęli wyróżniające wyniki sportowe, otrzymali na zakończenie roku szkolnego dyplomy pamiątkowe Dyrektora Szkoły. W roku szkolnym 2007/2008 wyróżniono 10 uczniów, a w 2008/2009 – 13 uczniów.
7. Wszyscy nauczyciele prowadzący zajęcia z wychowania fizycznego oraz nauczania zintegrowanego posiadali odpowiednie kwalifikacje, zgodne z wymogami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w *sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli*¹¹. Nauczyciele wychowania fizycznego posiadali dodatkowo uprawnienia instruktora sportu w piłce siatkowej (3 nauczycieli), pływaniu (1 nauczyciel) oraz instruktora rekreacji ruchowej (1 nauczyciel).

NIK zwraca uwagę, że dokumentu regulującego kwestię organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli w Szkole nie ustanowiła Rada Pedagogiczna, czym naruszono art. 41 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o *systemie oświaty*¹². W trakcie kontroli, w dniu 16 października 2009 r., Rada Pedagogiczna ustaliła organizację wewnątrzszkolnego doskonalenia zawodowego, podejmując stosowną uchwałę. W przyjętym dokumencie określono sposób dokonywania analizy potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego.

Ponadto, wnioski z lat 2007 - 2009, na podstawie których organ prowadzący sporządza plan dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli na kolejne lata, złożono

¹⁰ Dz. U. Nr 23, poz. 225 ze zm.,

¹¹ Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm. (uchylony 1 września 2009r.),

¹² Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.,

z opóźnieniem, wynoszącym odpowiednio: 5, 7 i 4 dni, czym naruszono § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 marca 2002 r. w *sprawie sposobu podziału środków na wspierania doskonalenia zawodowego nauczycieli pomiędzy budżety poszczególnych wojewodów, form doskonalenia zawodowego dofinansowywanych ze środków wyodrębnionych w budżetach organów prowadzących szkoły, wojewodów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania tych środków*¹³.

W okresie objętym kontrolą nauczyciele wychowania fizycznego uczestniczyli w konferencjach metodyczno – naukowych, a nauczyciele kształcenia zintegrowanego (10 z 15) w warsztatach metodycznych z zakresu zajęć ruchowych.

8. W latach szkolnych 2007 – 2009 Szkoła prowadziła klasy sportowe o profilu piłka siatkowa (po jednym oddziale klas IV – VI). W ramach zajęć sportowych realizowano 2 programy szkolenia sportowego, sporządzone przez nauczycieli wychowania fizycznego, jeden ukierunkowany na piłkę siatkową, drugi na naukę pływania. Szkoła posiadała obiekty i urządzenia sportowe, niezbędne do realizacji szkolenia sportowego z zakresu piłki siatkowej, natomiast w ramach nauki pływania (1 godzina dydaktyczna w tygodniu) uczniowie uczęszczali na pływalnię mieszczącą się przy Szkole Podstawowej Nr 8 w Świętochłowicach i pływalnię w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Świętochłowicach.

NIK negatywnie ocenia fakt, że przy ustalaniu tygodniowego wymiaru godzin zajęć sportowych nie przedstawiono Organowi prowadzącemu program szkolenia sportowego z nauki pływania, czym naruszono § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 30 lipca 2002 r. w *sprawie warunków tworzenia, organizacji oraz działania klas i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego*¹⁴.

Ponadto, NIK negatywnie ocenia konieczność dofinansowywania obowiązkowych zajęć sportowych przez rodziców (opiekunów prawnych) uczniów, którzy ponosili wydatki na opłatę biletu wstępu na basen. Wydatki poniesione w roku szkolnym 2008/2009, przez rodziców uczniów klasy VI, na opłatę wstępu na basen w Ośrodku wyniosły 932,00 zł.

W okresie objętym kontrolą, 38 spośród 40 uczniów, zakwalifikowanych do klasy sportowej, przedłożyło orzeczenia lekarskie potwierdzające bardzo dobry stan zdrowia, wydane przez lekarzy pediatrów, lecz Dyrektor Szkoły nie posiadał informacji, czy lekarze ci posiadali stosowne uprawnienia, podczas gdy § 12 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w *sprawie*

¹³ Dz. U. Nr 46, poz. 430,

¹⁴ Dz. U. Nr 126, poz. 1078.

*warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów do innych*¹⁵ stanowi, że kandydat do klasy sportowej powinien posiadać bardzo dobry stan zdrowia, potwierdzony zaświadczeniem lekarskim wydanym przez lekarza specjalistę w dziedzinie medycyny sportowej lub innego uprawnionego lekarza, zgodnie z odrębnymi przepisami.

9. NIK zwraca uwagę na uchybienia w zakresie organizacji sprawowanego przez Dyrektora Szkoły nadzoru pedagogicznego.

W okresie objętym kontrolą nie przeprowadzono kompleksowego badania warunków prowadzenia i jakości zajęć wychowania fizycznego oraz zajęć ruchowych. W planie nadzoru pedagogicznego, na rok szkolny 2007/2008, zaplanowano jedną obserwację zajęć z wychowania fizycznego, natomiast w planie na rok szkolny 2008/2009 nie zaplanowano żadnej hospitacji z zakresu zajęć z wychowania fizycznego i zajęć ruchowych. Dyrektor Szkoły, w roku szkolnym 2007/2008, nie przeprowadziła żadnej hospitacji z zakresu zajęć ruchowych i wychowania fizycznego, a w roku szkolnym 2008/2009 przeprowadziła 3 hospitacje na lekcjach wychowania fizycznego (18 % wszystkich hospitacji ogółem), wydając jedno zalecenie pohospitacyjne.

Plany nadzoru pedagogicznego przedstawiono Radzie Pedagogicznej i Radzie Rodziców po terminie określonym w § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2006 r. w *sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz*¹⁶. Plan nadzoru pedagogicznego, na rok szkolny 2007/2008, przedstawiono Radzie Pedagogicznej w dniu 18 września 2007 r., a Radzie Rodziców – 9 października 2007 r., (powinny być przedstawione do 15 września), natomiast plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2008/2009 przedstawiono odpowiednio w dniu 16 września 2008 r., i 7 października 2008 r.

Stwierdzono także, że w okresie objętym kontrolą na posiedzeniach Rady Pedagogicznej przed zakończeniem roku szkolnego 2007/2008 i 2008/2009 Dyrektor Szkoły nie przedstawiła informacji o realizacji planu nadzoru pedagogicznego (w zakresie jego wykonania) oraz podjętych działaniach, wynikających z wniosków ze sprawowania

¹⁵ Dz. U. Nr 26, poz. 232 ze zm.,

¹⁶ Dz. U. Nr 235, poz. 1703 uchylony z dniem 24 sierpnia 2009r.,

nadzoru pedagogicznego , stosownie do § 7 ust. 4 pkt 1 i 3 ww. rozporządzenia w sprawie sprawowania nadzoru pedagogicznego.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Zapewnienie uczniom klas sportowych bezpłatnego uczestnictwa w obowiązkowych zajęciach sportowych.**
- 2. Terminowe składanie wniosków, na podstawie których Organ prowadzący sporządza plan dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli.**
- 3. Ustalanie tygodniowego wymiaru godzin zajęć sportowych w porozumieniu z Organem prowadzącym na podstawie programu szkolenia sportowego.**
- 4. Terminowe wykonanie zadań i czynności w zakresie nadzoru pedagogicznego.**
- 5. Egzekwowanie od kandydata do klasy sportowej zaświadczenia potwierdzającego bardzo dobry stan zdrowia, wydanego przez lekarza specjalistę w dziedzinie medycyny sportowej lub innego uprawnionego lekarza.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.